

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 14 kwietnia 2021

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XII Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Ratajczak

po rozpoznaniu w dniu 14 kwietnia 2021r w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa I. Z., D. K., K. K., M. K.

przeciwko Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna (...) w likwidacji

o uchylenie uchwały, stwierdzenie nieważności lub o ustalenie nieistnienia uchwały

1. Powództwo oddala

2. Kosztami postępowania w całości obciąża powodów

/-/SSO Hanna Ratajczak

UZASADNIENIE

Powód M. Z. pozwem z dnia 11 marca 2016 r. skierowanym przeciwko Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im. (...) w likwidacji w L. reprezentowanej przez jej likwidatora wniósł o stwierdzenie nieważności uchwały nr (...) Walnego Zgromadzenia z dnia 10 maja 2008 r. w przedmiocie zmiany statutu Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im. (...) w L., dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentów powołanych w uzasadnieniu, dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron z ograniczeniem przesłuchania do strony powodowej, za powoda – opiekun prawny I. Z. oraz o zabezpieczenie powództwa poprzez zakazanie pozwanej zakończenia postępowania likwidacyjnego, a także zakazanie dalszych wypłat z jej majątku z tytułu udziału w majątku pozostałym po procesie likwidacji przed prawomocnym zakończeniem niniejszego postępowania. W zakresie kosztów powód wniósł o zasądzenie od pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych oraz o zwolnienie od kosztów sądowych w całości.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że powód od dnia 18 sierpnia 1979 r. do dnia 2 czerwca 2007 r. pozostawał członkiem pozwanej spółdzielni. W dniu 10 maja 2008 r. Walne Zgromadzenie pozwanej podjęło uchwałę nr (...) w przedmiocie zmiany statut (zwana dalej również „uchwałą nr (...)”) zmieniającą § 61 ust. 5 statut w ten sposób, że „Propozycję podziału pozostającego majątku pomiędzy członków, oraz byłych członków, którym do chwili przejścia albo postawienia spółdzielni w stan likwidacji nie wypłacono wszystkich udziałów, przedstawia Walnemu Zgromadzeniu likwidator, biorąc pod uwagę liczbę uprawnionych, wartość i strukturę pozostałego majątku oraz liczbę lat przepracowanych w Spółdzielni”. Zmiana statut nastąpiła na krótko przed podjęciem przez pozwaną uchwały o postawieniu spółdzielni w stan likwidacji i zdaniem powoda była motywowana dążeniem do pozbawienia byłych członków spółdzielni udziału w podziale majątku spółdzielni pozostałym po jej likwidacji. W ocenie powoda wskazana uchwała jest nieważna jako sprzeczna z zasadami współzycia społecznego.

Powołując jako podstawę prawną żądania przepis art. 58 k.c. powód zaznaczył, że kwestionowana uchwała narusza zasady uczciwości, lojalności, a także szacunku wobec byłych członków. To z kolei doprowadziło do rażącego ich pokrzywdzenia, zwłaszcza, że osoby te miały swój udział w tworzeniu i funkcjonowaniu pozwanej spółdzielni (k. 2-3).

Postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2016 r. sąd oddalił wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych, sygn. akt (...) (k. 31).

W piśmie z dnia 21 października 2016 r. pełnomocnik powoda opisał, że w związku z pogarszającym się stanem zdrowia, powód złożył oświadczenie w przedmiocie zrzeczenia się członkostwa w pozwanej spółdzielni. Do złożenia oświadczenia nakłaniała go sama pozwana podnosząc w piśmie z dnia 28 marca 2007 r., że warunkiem wypłaty odprawy pieniężnej w związku z przejściem na emeryturę lub rentę jest złożenie stosownej rezygnacji z członkostwa. Pełnomocnik podał, że pozwana nie informując powoda o innych negatywnych skutkach wiążących się z utratą członkostwa nakłoniła go do złożenia niekorzystnego dla niego oświadczenia o rezygnacji z członkostwa. Po złożeniu oświadczenia powód uzyskał zwrot wkładu gruntowego.

W ocenie strony powodowej, pozwana działała w zamiarze pokrzywdzenia byłych członków spółdzielni jako, że osoby, które zrezygnowały z członkostwa utraciły uprawnienie do majątku pozwanej, na co wskazuje m.in. uchwała nr (...) z dnia 30 listopada 2013 r. w przedmiocie przeznaczenia majątku pozostałego po zakończeniu likwidacji i sposobu jego podziału. Przedmiotowa uchwała przewidywała, że M. Z. przyznano udział w majątku polikwidacyjnym na poziomie ponad sto razy niższym niżli udział innych członków. Nadto, poinformowano, że powód zmarł w dniu 29 czerwca 2016 r. (k. 64-67).

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości, dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentów powołanych w uzasadnieniu oraz akt sądowych o sygn.(...), (...) (...), w których zapadły prawomocne wyroki oddalające powództwo M. Z. o uchylenie, a następnie stwierdzenie nieważności uchwały nr (...) z dnia 2 czerwca 2007 r. w przedmiocie wykreślenia powoda z rejestru członków spółdzielni na okoliczność, że w dniu 10 maja 2008 r., a więc w dniu podjęcia przez walne zgromadzenie zaskarżonej uchwały nr (...), powód nie był członkiem pozwanej, a zatem zarówno on jak i jego spadkobiercy nie mają legitymacji czynnej ani biernej do występowania w przedmiotowej sprawie. Oprócz tego, pozwana wniosła o zasądzenie od strony powodowej kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w przypadku ustanowienia przez pozwaną adwokata.

Pozwana podniosła, że strona powoda nie posiada legitymacji czynnej do zaskarżenia uchwały nr (...) jako, że od 2 czerwca 2017 r. nie była członkiem pozwanej. Pozwana podkreśliła, że nie ma żadnych podstaw prawnych, aby uchylić przedmiotową uchwałę, gdyż nie narusza ona przepisów prawa, w tym prawa spółdzielczego oraz zasad współzycia społecznego (k. 123-126).

W dniu 28 kwietnia 2017 r. pozwana wniosła o umorzenie postępowania z uwagi na to, że spór w niniejszej sprawie toczy się o prawo osobiste związane z osobą zmarłego, które nie wchodzi w skład spadku po zmarłym powodzie. Zdaniem pozwanej następstwo prawne po śmierci osoby fizycznej dotyczy wyłącznie cywilnoprawnych praw i obowiązków o charakterze majątkowym. Natomiast w niniejszej sprawie powód i jego następcy prawni nie żądają roszczeń majątkowych wynikających z członkostwa (k. 187-188).

W piśmie z dnia 11 maja 2017 r. strona powodowa podtrzymała w całości swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie jednocześnie wskazując, że zaskarżona uchwała nr (...) dotyczy praw majątkowych, a M. Z. jako były członek spółdzielni posiadał legitymację do skierowania powództwa o ustalenie nieważności uchwały mając w tym interes prawny (k. 191-192).

Postanowieniem z dnia 8 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w P., XVIII Wydział Cywilny umorzył postępowanie w sprawie z uwagi na osobisty charakter roszczenia powoda, który zmarł, sygn. akt (...) (k. 222-223).

W dniu 26 czerwca 2017 r. powodowie wnieśli zażalenie na postanowienie w przedmiocie umorzenia postępowania wskazując naruszenie przepisów prawa materialnego. Powodowie wnieśli nadto o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości oraz o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według nom przepisanych (k. 231-233).

Postanowieniem z dnia 20 października 2017 r. Sąd Apelacyjny w P., I Wydział Cywilny oddalił zażalenie, sygn. akt (...) (k. 247-249).

Pismem z dnia 15 grudnia 2017 r. powodowie wnieśli skargę kasacyjną na postanowienie Sądu Apelacyjnego w P., I Wydział Cywilny z dnia 20 października 2017 r. zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego oraz prawa procesowego. Powodowie wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi drugiej instancji wraz z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, w tym o kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 257-260).

Postanowieniem z dnia 18 kwietnia 2019 r. Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w P. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego (k. 275-278).

Natomiast postanowieniem z dnia 20 sierpnia 2019 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę tut. Sądowi do dalszego prowadzenia i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego i kasacyjnego (k. 291-295).

Pismem z dnia 9 września 2020 r. powódka I. Z. podtrzymała dotychczas wyrażone stanowisko w sprawie. Oprócz tego przedstawiła okoliczności związane ze złożeniem oświadczenia o zrzeczeniu się członkostwa w pozwanej spółdzielni przez M. Z. (k. 352-357).

Pozwana w piśmie z dnia 7 września 2020 r. poinformowała o zakończeniu postępowania likwidacyjnego. Podniosła również, że na przełomie lat 2013-2014 M. Z. otrzymał, tak jak i inni byli członkowie, środki finansowe stanowiące równowartość posiadanego udziału w majątku polikwidacyjnym, a w późniejszym okresie również udziału członkowskiego (k. 371-372).

Na rozprawie w dniu 1 października 2020 r. tut. Sąd przesłuchał I. Z. na okoliczność podjęcia uchwały nr (...) oraz jej aktualnej sytuacji majątkowej. Pozostałe powódki oświadczyły, że potwierdzają w całej rozciągłości podane przez I. Z. okoliczności sprawy. T.. Sąd postanowił zakreślić powódce I. Z. termin 14 dni na złożenie brakujących dokumentów, o których wspominała podczas przesłuchania pod rygorem pominięcia dowodu z tych dokumentów (k. 384, płyta – k. 385).

W piśmie z dnia 9 października 2020 r. powódka I. Z. przedstawiła okoliczności zawarcia przez jej męża zaskarżanej uchwały nr (...) (k. 388-391).

Pozwana w pismach z dnia 16 grudnia 2020 r. i 5 lutego 2021 r. podtrzymała dotychczas wyrażone stanowisko w sprawie (k. 421, k. 436).

T.. Sąd w dniu 26 stycznia 2021 r. poinformował strony, że orzeczenie kończące może wydać na posiedzeniu niejawnym na podstawie art. 15zsz² ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa (...)². W tym celu tut. Sąd zobowiązał strony do przedstawienia na piśmie swe ostateczne stanowisko w sprawie celem wydania wyroku na posiedzeniu niejawnym (k. 429). Strony podtrzymały dotychczas wyrażone stanowiska w sprawie (k. 436, k. 443).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód M. Z. był członkiem pozwanej – Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im. (...) w L. (obecnie w likwidacji) i był w niej zatrudniony przez 34 lata. Pracował od 1975 r., w charakterze traktorzysty i mechanika. Powód w czasie pracy u pozwanej zachorował. Stosunek pracy ustał z powodem w dniu 4 lutego 2007 r.

Pismem z dnia 24 maja 2007 r. powód zwrócił się do zarządu pozwanej o zwrot gruntów rolnych po zbiorach zniwnych w 2007 r. oraz o „wycofanie wkładów gruntowych” i oświadczył, że „rezygnuje z członka wkładowego”.

Dowód: odpis KRS pozwanej (k. 53-58 akt (...)), świadectwo pracy powoda (k. 138-139 akt (...)); pismo powoda z dnia 24 maja 2007 r. (k. 105, k. 106 akt (...) oraz k. 113); wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy wraz z załącznikami (k. 107-122 akt (...)); zeznania powódki I. Z. (k. 384, płyta – k. 385)

Pismem z dnia 26 maja 2007 r. prezes zarządu pozwanej zawiadomił powoda o terminie i miejscu odbycia walnego zgromadzenia członków spółdzielni, na którym podjęta miała zostać uchwała w przedmiocie wykreślenia powoda z listy członków na skutek jego rezygnacji. W dniu 2 czerwca 2007 r. odbyło się Walne Zgromadzenie członków spółdzielni, na którym stawiał się powód. Na powyższym zebraniu została podjęta uchwała nr (...) w przedmiocie wykreślenia powoda z listy członków (zwana dalej również „uchwałą nr (...)”) w uzasadnieniu, której wskazano, że uchwała została podjęta na prośbę powoda, który złożył rezygnację z członkostwa. Podjęcie uchwały poprzedzone było jej odczytaniem. Za jej podjęciem głosowało 41 członków na 41 głosujących.

Dowód: pismo pozwanej z dnia 26 maja 2007 r. (k. 10 akt (...)); protokół z Walnego Zgromadzenia członków spółdzielni z dnia 2 czerwca 2007 r. (k. 59-66 akt (...)); uchwała nr (...) z dnia 2 czerwca 2007 r. w przedmiocie wykreślenia powoda z rejestru członków spółdzielni wraz z uzasadnieniem (k. 6-7); pismo pozwanej z dnia 13 czerwca 2007 r. wraz z załącznikami (k. 125-127 akt (...)); deklaracja członkostwa z dnia 13 sierpnia 1979 r. (k. 8)

Pismem z dnia 13 czerwca 2007 r. prezes zarządu pozwanej powiadomił powoda o podjęciu uchwały nr (...) przesyłając odpis ww. uchwały wraz z uzasadnieniem. Na wniosek powoda, po wykreśleniu z listy członków pozwanej po żniwach w 2007 r. zwrócono mu wkład gruntowy o obszarze 7,44 ha. Wcześniej, po żniwach w 2005 r. zwrócono mu jeszcze wkład gruntowy o obszarze 5ha. Łącznie zwrócono powodowi cały wkład gruntowy o obszarze 12,44 ha. Powodowi wypłacono również udziały.

Dowód: pismo pozwanej z dnia 5 kwietnia 2011 r. (k. 99 akt (...)); pismo pozwanej z dnia 22 listopada 2007 r. (k. 101 akt (...)); pismo pozwanej z dnia 13 czerwca 2007 r. wraz z załącznikami (k. 125-127 akt (...))

W dniu 10 maja 2008 r. walne zgromadzenie pozwanej podjęło uchwałę nr (...) zmieniającą § 61 ust. 5 statutu w ten sposób, że „Propozycję podziału pozostającego majątku pomiędzy członków, oraz byłych członków, którym do chwili przejścia albo postawienia spółdzielni w stan likwidacji nie wypłacono wszystkich udziałów, przedstawia Walnemu Zgromadzeniu likwidator, biorąc pod uwagę liczbę uprawnionych, wartość i strukturę pozostałego majątku oraz liczbę lat przepracowanych w Spółdzielni”. Za jej podjęciem głosowało 41 członków, przeciw zmianie 2 członków, na 43 głosujących. Tym samym za wskazaną uchwałą o zmianie statut głosowało 2/3 głosów ważnie oddanych.

Na skutek powyższej uchwały, powód jako były członek pozwanej pozbawiony został udziału w podziale majątku.

Dowód: uchwała nr (...) z dnia 10 maja 2008 r. w przedmiocie zmiany statut (k. 159-160); zeznania powódki I. Z. (k. 384, płyta – k. 385)

W 2008 r. pozwana została postawiona w stan likwidacji. Powołano likwidatorów, którzy przystąpili do podziału między członków spółdzielni jej majątku.

Pismem datowanym na dzień 30 października 2008 r. powód zwrócił się do pozwanej o uwzględnienie go w podziale majątku pozostałego po likwidacji. W piśmie tym wskazał, że uznanie jego roszczeń w tym zakresie jest zgodne z zasadami współżycia społecznego albowiem przez wiele lat pracował dla dobra pozwanej, a zmuszony był do rezygnacji z członkostwa na skutek choroby.

Pismem z dnia 18 grudnia 2008 r. likwidatorzy pozwanej odpowiedzieli powodowi, że brak jest podstaw do uwzględnienia powoda w podziale majątku spółdzielni z uwagi na to, że nie jest on jej członkiem i nie posiada nawet jednego w niej udziału. Pismem z dnia 26 stycznia 2009 r. likwidatorzy pozwanej poinformowali powoda o odmowie wypłaty mu roszczeń z tytułu podziału majątku spółdzielni.

W dniu 7 grudnia 2009 r. powód ponownie zwrócił się do likwidatorów spółdzielni o wypłatę mu należności z tytułu podziału majątku spółdzielni. Likwidatorzy podtrzymali swe wcześniejsze stanowisko.

Dowód: pismo powoda z dnia 30 października 2008 r. (k. 129 akt (...)); pismo likwidatorów z dnia 18 grudnia 2008 r. (k. 130 akt (...)); pismo likwidatorów z dnia 26 stycznia 2009 r. (k. 11 akt XII C 1390/10); pismo powoda z dnia 7 grudnia 2009 r. (k. 131 akt XII C 1390/10)

Z dniem 15 listopada 2013 r. nastąpiło zakończenie likwidacji pozwanej.

W dniu 30 listopada 2013 r. walne zgromadzenie pozwanej podjęło uchwałę nr (...) w przedmiocie przeznaczenia majątku pozostałego po zakończeniu likwidacji i sposobu jego podziału. Uchwała ta podjęta została jednomyślnie.

Pozostały majątek po zakończeniu likwidacji pozwanej został przeznaczony między innymi:

1. w części stanowiącej kwotę 83.100.494,00 zł do podziału między członków spółdzielni;
2. w części stanowiącej kwotę 1.020.085,00 zł do podziału między byłych członków spółdzielni, którym do chwili podstawienia spółdzielni w stan likwidacji nie wypłacono wszystkich udziałów;
3. w części stanowiącej kwotę 4.584.773,00 zł do podziału między emerytów i rencistów spółdzielni byłych jej członków nieposiadających żadnych udziałów w spółdzielni z którymi likwidator zawarł ugody o ich udziale w podziale majątku po likwidacyjnego spółdzielni;
4. w części stanowiącej kwotę 360.000,00 złotych do podziału między żyjących małżonków po byłych członkach zmarłych przed postawieniem spółdzielni w stan likwidacji, którzy złożyli pisemne roszczenie;
5. w części stanowiącej kwotę 140.000,00 złotych do równego podziału między osoby niebędące członkami spółdzielni na dzień postawienia jej w stan likwidacji, a którzy jako byli członkowie świadczyli na jej rzecz pracę oraz dzieci po zmarłych rodzicach świadczących pracę na rzecz spółdzielni, których członkostwo ustało przed postawieniem spółdzielni w stan likwidacji, które to osoby zgłosiły na piśmie do dnia zakończenia likwidacji tj. do dnia 15 listopada 2013 r. roszczenie o uwzględnienie ich w podziale majątku po likwidacyjnego
6. w części stanowiącej kwotę 100.000,00 złotych jako rezerwa na wydatki, których w dniu podjęcia uchwały nie można było przewidzieć;
7. w części stanowiącej kwotę 34,29 złotych jako kwotę końcową nierozliczoną do podziału, a przeznaczoną na rzecz (...) w W..

Zgodnie z załącznikiem nr 5 do uchwały nr (...) powód został zakwalifikowany do piątej wymienionej grupy podziału majątku.

Powód jako były członek pozwanej otrzymał kwotę 8.100,00 zł netto. Pozwana przekazała wskazaną kwotę do depozytu sądowego, albowiem powód odmówił jej przyjęcia.

Dowód: uchwała nr 5/2013 z dnia 30 listopada 2013 r. w przedmiocie stwierdzenia zakończenia likwidacji pozwanej (k. 167); uchwała nr 7/2013 z dnia 30 listopada 2013 r. w przedmiocie przyjęcia sprawozdania likwidatorów z działalności likwidacyjnej w całym okresie likwidacyjnym (k. 168); uchwała nr (...) r. z dnia 30 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia sprawozdania z działalności Komisji Rewizyjnej w okresie od 31 października 2008 r. do dnia 15 listopada 2013 r. (k. 169); protokół ostatniego Walnego Zgromadzenia pozwanej z dnia 30 listopada 2013 r. (k. 170-180); uchwała nr (...) w przedmiocie przeznaczenia majątku pozostałego po zakończeniu likwidacji i sposobu jego podziału (k. 114-117 akt (...)); załącznik nr 5 do uchwały nr (...) w przedmiocie przeznaczenia majątku pozostałego po zakończeniu likwidacji i sposobu jego podziału (k. 123 akt (...)); wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu, XII Wydział Cywilny z dnia 12 maja 2016 r. wraz z uzasadnieniem, sygn. akt (...) (k. 374, k. 380-392 akt XII C 2018/14)

Powód wystąpił z powództwem przeciwko pozwanej, w którym domagał się stwierdzenia nieważności uchwały walnego zgromadzenia pozwanej z dnia 2 czerwca 2007 r. w przedmiocie wykreślenia powoda z listy członków spółdzielni. Prawomocnym wyrokiem z dnia 28 czerwca 2011 r. Sąd Okręgowy w P. powództwo oddalił, sygn. akt (...). Sąd Apelacyjny w P. wyrokiem z dnia 13 grudnia 2011 r. oddalił apelację, sygn. akt (...). Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 7 grudnia 2021 r. rozpoznając wniesioną przez pełnomocnika powoda skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu oddalił ją, sygn. akt II CSK 221/12.

W uzasadnieniu powyższych orzeczeń Sądy wskazały, że zaskarżona uchwała nr (...) nie jest nieważna, albowiem nie narusza przepisu art. 24 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo Spółdzielcze.

Dowód: odpis KRS pozwanej (k. 53-58 akt (...)); wyrok Sądu Okręgowego w P., XII Wydział Cywilny z dnia 28 czerwca 2011 r. wraz z uzasadnieniem, sygn. akt (...) (k. 127-136); wyrok Sądu Apelacyjnego w P., I Wydział Cywilny z dnia 13 grudnia 2011 r. wraz z uzasadnieniem, sygn. akt (...) (k. 137-142); wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2021 r. wraz z uzasadnieniem, sygn. akt II CSK 221/12 (k. 143-148)

W 2013 r. powód ponownie wystąpił z powództwem przeciwko pozwanej wnosząc o uchylenie uchwały nr (...) powołując się przy tym na naruszenie przepisów prawa spółdzielczego oraz postanowień statutu pozwanej. Prawomocnym wyrokiem z dnia 12 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu powództwo oddalił, sygn. akt (...). Sąd Apelacyjny w P. wyrokiem z dnia 5 marca 2015 r. oddalił apelację, sygn. akt (...).

Dowód: wyrok Sądu Okręgowego w P., XII Wydział Cywilny z dnia 12 czerwca 2014 r. wraz z uzasadnieniem, sygn. akt (...) (k. 150-156); wyrok Sądu Apelacyjnego w P., I Wydział Cywilny z dnia 5 marca 2015 r., sygn. akt (...) (k. 157)

Z kolei na skutek pozwu z dnia 22 sierpnia 2014 r. wniesionego przed Sądem Okręgowym w Poznaniu w sprawie o sygn. akt (...) przeciwko pozwanej toczyło się postępowanie w przedmiocie stwierdzenia nieważności oświadczenia złożonego przez powoda w dniu 24 maja 2007 r. Powód podnosił wówczas, że od wielu lat choruje m.in. na zespół uporczywych zaburzeń urojeniowych, zespół (...), dławicę piersiową, nadciśnienie tętnicze, hiperlipidemię. Powód wskazał, że jego stan zdrowia uniemożliwiał świadome oraz swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli już w chwili złożenia oświadczenia z dnia 24 maja 2007 r. Prawomocnym wyrokiem z dnia 12 maja 2016 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił powództwo w całości wskazując, że powołane zaburzenia psychiczne oraz choroby somatyczne nie wpłynęły na możliwości percepcyjne i intelektualne powoda, w szczególności nie doprowadziły do stanu wyłączającego świadome lub swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli, sygn. akt (...). Sąd Apelacyjny w P. postanowieniem z dnia 18 stycznia 2017 r. uchylił zaskarżony wyrok i umorzył postępowanie w sprawie, sygn. akt I ACa 1057/16. Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 20 kwietnia 2018 r. uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu, sygn. akt (...). Sąd Apelacyjny w P. wyrokiem z dnia 8 listopada 2018 r. oddalił apelację, sygn. akt (...).

Dowód: wyrok Sądu Okręgowego w P., XII Wydział Cywilny z dnia 12 maja 2016 r. wraz z uzasadnieniem, sygn. akt (...) (k. 374, k. 380-392 akt XII C 2018/14); postanowienie Sądu Apelacyjnego w P., I Wydział Cywilny z dnia 18 stycznia 2017 r. wraz z uzasadnieniem, sygn. akt I ACa 1057/16 (k. 446-447 akt XII C 2018/14); postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2018 r. wraz z uzasadnieniem, sygn. akt (...) (k. 502-504 akt XII C 2018/14); wyrok Sądu Apelacyjnego w P., I Wydział Cywilny z dnia 8 listopada 2018 r. wraz z uzasadnieniem, sygn. akt (...) (k. 535, k. 541-553 akt XII C 2018/14)

Natomiast pozwem z dnia 10 stycznia 2014 r. powód wniósł o uchylenie uchwały nr (...) z dnia 30 listopada 2013 r. w przedmiocie określenia przeznaczenia majątku spółdzielni pozostałego po zakończeniu jej likwidacji i sposobu jego podziału. Prawomocnym wyrokiem z dnia 16 marca 2016 r. Sąd Okręgowy w P. powództwo oddalił, sygn. akt (...) jako, że w dacie podjęcia spornej uchwały powód nie był już członkiem pozwanej, a sama uchwała nie naruszała jakichkolwiek praw podmiotowych byłych członków pozwanej. Sąd Apelacyjny w P. postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2017 r. uchylił zaskarżony wyrok i umorzył postępowanie w sprawie, sygn. akt I ACa 37/17. Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 14 marca 2018 r. oddalił zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego w P., sygn. akt (...).

Dowód: wyrok Sądu Okręgowego w P., XII Wydział Cywilny z dnia 16 marca 2016 r. wraz z uzasadnieniem, sygn. akt (...) (k. 246, k. 251-262 akt XII C 2473/15); postanowienie Sądu Apelacyjnego w P. I Wydział Cywilny z dnia 27 kwietnia 2017 r. wraz z uzasadnieniem, sygn. akt I ACa 37/17 (k. 343, k. 350 akt XII C 2473/15); postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2018 r. wraz z uzasadnieniem, sygn. akt (...) (k. 392-393 akt XII C 2473/15)

Powyższy stan faktyczny tut. Sąd ustalił na podstawie kserokopii dokumentów urzędowych i prywatnych zgromadzonych w aktach sprawy o sygn. (...), (...), (...), (...), a także przesłuchania powódki I. Z..

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy tut. Sąd doszedł do następujących wniosków.

Zgromadzone w sprawie dokumenty urzędowe i prywatne, tut. Sąd uznał za w pełni wiarygodne. Zgodnie z treścią art. 244 k.p.c. dokumenty urzędowe stanowią dowód tego co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Zgodnie natomiast z treścią art. 245 k.p.c. dokumenty prywatne stanowią dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Zgromadzone w sprawie dokumenty nie były kwestionowane przez tut. Sąd. Wiarygodność kserokopii dokumentów również nie budziła wątpliwości tut. Sądu. Mimo, że kserokopia nie jest dokumentem, a stanowi jedynie element twierdzenia strony o istnieniu dokumentu o treści odpowiadającej kserokopii, to w niniejszej sprawie żadna ze stron nie podniosła zarzutów kwestionujących istnienie określonych dokumentów prywatnych czy urzędowych.

T.. Sąd ze szczególną wnikliwością i starannością przeanalizował dokumenty zgromadzone w aktach spraw o sygn. (...), (...), (...) i (...). Przede wszystkim orzeczenia te mają charakter dokumentów urzędowych. Zważyć trzeba, że na mocy art. 365 k.p.c. strony niniejszego postępowania oraz tut. Sąd orzekający w sprawie jest tymi wyrokami związany. Nadto, na podstawie art. 366 k.p.c. wyroki te stwarzają tzw. stan rzeczy osądzonej albowiem zapadły pomiędzy tymi samymi stronami. Oznacza to zatem, że w niniejszym postępowaniu tut. Sąd nie jest władny czynić ustaleń przeciwnych do tych, które stanowiły podstawę rozstrzygnięcia w aktach spraw o sygn. (...), (...), (...) i (...).

Zważyć trzeba, że w sprawie o sygn. akt (...) Sąd Okręgowy dokonał wszechstronnej analizy okoliczności związanych z podjęciem przez Walne Zgromadzenie pozwanej uchwały nr (...) z dnia 2 czerwca 2007 r. w przedmiocie wykreślenia powoda z listy członków spółdzielni przyjmując po pierwsze, że powód pismem z dnia 24 maja 2007 r. zwrócił się do pozwanej o zwrot gruntów rolnych, „wycofanie wkładów gruntowych” i oświadczył, że rezygnuje z członkostwa. Ponadto, Sąd Okręgowy uznał, że nie było to wypowiedzenie członkostwa uregulowane w § 13 statut pozwanej, ale rezygnacja z członkostwa i żądanie zwrotu wkładów. W ten sposób dopuszczalne było rozwiązanie z powodem stosunku członkostwa przez jednostronne oświadczenie pozwanej, tj. wykreślenie powoda z listy członków. Dalej, Sąd Okręgowy ustalił, że powód był obecny na Walnym Zgromadzeniu, podjęcie uchwały było poprzedzone jej odczytaniem, za przyjęciem uchwały głosowali wszyscy obecni, zaś pismem z dnia 13 czerwca 2017 r. powód został powiadomiony o podjęciu uchwały.

Co równie istotne w sprawie o sygn. akt (...) o ustalenie nieważności oświadczenia z dnia 24 maja 2007 r. o rezygnacji z członkostwa sąd orzekający wskazał, że sporne oświadczenie nie było złożone przez powoda w stanie wyłączającym świadomość lub swobodę. Na tę okoliczność powód nie przedłożył żadnych dowodów wskazujących na zaistnienie sytuacji przeciwnej.

Natomiast w sprawie o sygn. akt (...) o uchylenie uchwały nr (...) z dnia 30 listopada 2013 r. w przedmiocie przeznaczenia majątku pozostałego po zakończeniu likwidacji i sposobu jego podziału sąd orzekający oddalił powództwo jako, że w dacie podjęcia spornej uchwały powód nie był już członkiem pozwanej.

Ubocznie tylko wskazać trzeba, że w sprawie o sygn. akt (...) o uchylenie uchwały nr (...) r. z dnia 2 czerwca 2007 r. w przedmiocie wykreślenia powoda z listy członków, sąd orzekający oddalił powództwo, uznając, że upłynął termin do zaskarżenia uchwały.

W niniejszej sprawie złożone dokumenty, zwłaszcza orzeczenia sądu zapadłe w sprawach pomiędzy tymi samymi stronami pozwoliły na jednoznaczne zrekonstruowanie stanu faktycznego oraz na właściwą ocenę stanowiska prezentowanego przez strony.

T.. Sąd przy odtworzeniu stanu faktycznego oparł się także na zeznaniach powódki I. Z.. Zeznania powódki były przydatne dla rozstrzygnięcia sprawy w niewielkim zakresie, ponieważ jej wiedza o okolicznościach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy była ogólnikowa. Powódka przyznała, że jej mąż – M. Z. był członkiem pozwanej spółdzielni do 2 czerwca 2007 r. Rezygnacja z członkostwa w pozwanej spółdzielni nastąpiła więc przed podjęciem zaskarżanej uchwały nr (...). Powódka, potwierdziła przy tym, że jej mąż samodzielnie złożył oświadczenie o rezygnacji z członkostwa. Podniosła jednocześnie, że samo złożenie oświadczenia nastąpiło po uprzednich naciskach ze strony pozwanej, czego w toku postępowania oraz podczas przesłuchania powódka nie wykazała.

Powódka upatruje nieważności uchwały nr (...) w tym, że jej mąż jako jeden z pierwszych członków spółdzielni powinien uzyskać stosowną gratyfikację finansową.

Powódka aktualnie utrzymuje się z renty po mężu w wysokości 2.500,00 zł miesięcznie.

Pozostałe powódki – D. K., K. K., M. K. w całej rozciągłości potwierdził okoliczności przedstawione przez I. Z. i nie miały nic więcej ponadto do dodania.

W ocenie tut. Sądu przywołane dowody, w zakresie, w jakim stanowiły podstawę poczynionych w niniejszej sprawie ustaleń faktycznych, tworzą zasadniczo spójny i niebudzący wątpliwości w świetle wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a przez to zasługujący na wiarę materiał dowodowy.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie powód wnosił o unieważnienie uchwały nr (...) w przedmiocie zmiany statut pozwanej, ponieważ jego zdaniem uchwała będąca przedmiotem zaskarżenia w niniejszej sprawie w oczywisty sposób zmierza do pokrzywdzenia powoda traktując go w sposób rażąco różny w porównaniu z innymi członkami spółdzielni.

W przedmiotowej sprawie należało zatem w pierwszej kolejności rozpatrzyć kwestię posiadania przez powoda legitymacji czynnej do wytoczenia powództwa, ponieważ, aby dany podmiot mógł w konkretnej sprawie wystąpić z powództwem musi być podmiotem do tego uprawnionym tzn. musi posiadać szczególną kwalifikację pozwalającą na wystąpienie w danym procesie w charakterze strony. Sprawa dotycząca określonego stosunku prawnego nie może być więc wszczęta przez jakikolwiek podmiot lecz podmiot określony, któremu służy do tego uprawnienie (wyrok SO w Łodzi z dnia 8 września 2015 r., III Ca 721/15, LEX nr 2131866).

T.. Sąd stwierdził, że przepis art. 42 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo Spółdzielcze (t.j. Dz.U. z 2020 poz. 275, dalej zwana również „u.pr.spół.”) pozostaje w ścisłym związku z normą wyrażoną w § 1 tego artykułu, zgodnie z którą uchwały walnego zgromadzenia obowiązują wszystkich członków spółdzielni. Celem powództwa z art. 42 § 2 jest bowiem uchylenie związania członków spółdzielni uchwałą. Zarówno § 1 jak i § 2 art. 42 u.pr.spół. odnoszą się wyłącznie do członków spółdzielni. Dlatego uchwała walnego zgromadzenia podjęta po ustaniu członkostwa nie jest dla dotychczasowego członka, będącego już w stosunku do spółdzielni w pozycji osoby trzeciej, wiążąca. Może on dochodzić swych pretensji od spółdzielni na zasadach ogólnych, bez skrępowania podjętą uchwałą; nie ma natomiast legitymacji czynnej do jej zaskarżenia (wyrok SN z dnia 28 lipca 1998 r. I CKN 794/97, LEX nr 34573 i tam cytowane orzecznictwo). Ponieważ powód niczym nie wykazał, by sporna uchwała dotyczyła jego praw jako byłego członka pozwanej spółdzielni, należało przyjąć, że z chwilą ustania członkostwa powód utracił legitymację do żądania unieważnienia przedmiotowej uchwały.

Poza tym, uprawnienie członka spółdzielni do zaskarżenia uchwały walnego zgromadzenia ma charakter osobisty i nie przechodzi na spadkobierców (zob. np. postanowienie SN z dnia 24 czerwca 1999 r., I CKN 317/99, Legalis nr 503424). W konsekwencji nikt nie może też tego uprawnienia nabyć, także w drodze dziedziczenia i wytoczyć lub popierać powództwa w tym przedmiocie. Zatem niniejszy proces, w ocenie sądu orzekającego nie powinien toczyć się z udziałem następców prawnych powoda.

Niezależnie jednak od powyższego, podkreślenia wymaga, że powód z własnej inicjatywy złożył rezygnację z członkostwa w spółdzielni, a jego członkostwo ustało. Wykreślenie powoda z członkostwa w spółdzielni nastąpiło uchwałą nr (...) z dnia 2 czerwca 2007 r. Pismem z dnia 13 czerwca 2007 r. Prezes Zarządu pozwanej powiadomił powoda o podjęciu wspomianej uchwały. Co prawda, brak jest dowodu doręczenia zawiadomienia o podjęciu uchwały, jednak pozwana złożyła do akt sprawy o sygn. (...) pismo przewodnie wystosowane do powoda. W piśmie tym powiadomiono powoda o podjęciu uchwały i przesłano mu jej odpis wraz z uzasadnieniem. W oparciu o ten dokument można przyjąć domniemanie faktyczne, że uchwała o wykreśleniu została powodowi doręczona. Dalej oznacza to, że w momencie wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie powód nie posiadał legitymacji czynnej, ponieważ nie był już członkiem spółdzielni, zaś uchwała nr (...) została podjęta w dniu 10 maja 2008 r., co oznacza, że w dacie podjęcia spornej uchwały powód nie był już członkiem pozwanej. Jak podkreśla się w literaturze i orzecznictwie brak legitymacji procesowej prowadzi do oddalenia powództwa, nie zaś do odrzucenia pozwu i nie ma żadnego związku z kwestią nieważności postępowania (wyrok SN z dnia 6 kwietnia 2004 r., I CK 628/03, LEX nr 500174).

Powództwo, które może zostać wytoczone na podstawie art. 42 § 2 należy do kategorii powództw o ukształtowanie prawa, przy których legitymacja czynna jest ściśle związana z interesem prawnym (wyrok SN z dnia 28 lipca 1998 r. I CKN 794/97, LEX nr 34573). Oznacza to, że powód powinien był w toku postępowania wykazać, że ma interes prawny do unieważnienia uchwały jako były członek i że ta podjęta uchwała go dotyka pomimo ustania członkostwa.

W przedmiotowej sprawie, nie sposób wykazać, że uchwała nr (...) dotyka praw podmiotowych powoda jako byłego członka spółdzielni, ponieważ zgodnie z art. 125 § 5a u.pr.spół. majątek spółdzielni może zostać podzielony pomiędzy byłych członków spółdzielni tylko jeżeli do chwili przejścia albo postawienia spółdzielni w stan likwidacji nie wypłacono wszystkich udziałów. Z uwagi na fakt, że powód w momencie podjęcia przedmiotowej uchwały nie był członkiem spółdzielni i okoliczność ta jest bezsporna powinien on zostać uwzględniony w planie podziału wyłącznie w sytuacji, gdyby do chwili przejścia spółdzielni w stan likwidacji, nie wypłacono mu wszystkich udziałów (zob. § 61 ust. 5 zaskarżanej uchwały).

Z materiału dowodowego zebranego w sprawie o sygn. akt (...) wynika, że powód tytułem wypłaty za udziały otrzymał od spółdzielni 20.468,79 zł, z tego powodu na podstawie art. 125 ust. 5a u.pr.spół. nie przysługuje mu dodatkowy udział w majątku spółdzielni. Pomimo braku podstaw, pozwana brała pod uwagę powoda w uchwale nr (...) w pkt 5, skutkiem czego powód został uwzględniony w podziale majątku polikwidacyjnego, mimo braku obowiązku do wypłaty na jego rzecz jakichkolwiek kwot.

Wskazać należy, że różnica pomiędzy kwotami, które pozwana spółdzielnia wypłaciła członkom, a kwotami które przysługiwały powodowi jako byłemu członkowi są różne, jednak nie oznacza to, że dla powoda są krzywdzące oraz obiektywnie go krzywdzą, ponieważ w momencie podjęcia uchwały nr (...) jak i nr (...) nie był on członkiem spółdzielni, więc porównanie sytuacji byłego członka z sytuacją obecnych członków jest bezzasadne.

Powyższe oznacza, że w niniejszym postępowaniu zaskarżana uchwała nr (...), w której zmieniono § 61 ust. 5 nie narusza przepisów prawa, w tym prawa spółdzielczego, ani też nie jest sprzeczna z postanowieniami statutu pozwanej bądź dobrymi obyczajami, nie godzi w interesy powoda i nie ma na celu jego pokrzywdzenia.

Uchwała nr (...) nie jest również sprzeczna z zasadami współżycia społecznego i nie ma podstaw do jej unieważnienia. W orzecznictwie wskazuje się, że przez zasady współżycia społecznego rozumie się na ogół obowiązujące w stosunkach między ludźmi reguły postępowania, które za podstawę mają uzasadnienie aksjologiczne (ocenne), a nie (prawne). Odwołują się one do powszechnie uznawanych w całym społeczeństwie lub w danej grupie społecznej wartości

i ocen właściwego, przyzwoitego, rzetelnego, lojalnego czy uczciwego zachowania. Zasady te obejmują nie tylko reguły moralne, lecz także obyczajowe (zob. zwł. wyrok SA w Lublinie z dnia 29 lipca 2014 r., I ACa 353/14, LEX nr 1498959). Podniesienie zarzutu sprzeczności czynności prawnej z zasadami współżycia społecznego nie może polegać na powołaniu się ogólnie na bliżej nieokreślone zasady współżycia społecznego, lecz wymaga wskazania, jaka konkretna zasada współżycia społecznego została naruszona, czego w niniejszym postępowaniu strona powodowa nie uczyniła (por. wyrok SN z dnia 27 kwietnia 2001 r. V CKN 1335/00, LEX nr 52392; wyrok SN z dnia 23 maja 2002 r., IV CKN 1095/00, LEX nr 57209; wyrok SN z dnia 7 maja 2003 r., IV CKN 120/01, LEX nr 141394).

Przy czym, sprzeczność z zasadami współżycia społecznego jest obecnie w stosunkach spółdzielczych tożsama z naruszeniem dobrych obyczajów i okoliczność ta może zostać przywołana jedynie w ramach powództwa o uchylenie uchwały w trybie art. 42 § 3 u.pr.spół. Sprzeczność z zasadami współżycia społecznego nie stanowi więc odrębnej przesłanki nieważności uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni (zob. zwł. Art. 42 PrSpółdz red. Osajda 2020, wyd. 4/Zbiegień-Turzańska, el/Legalis).

Co ważne, w sprawie o stwierdzenie nieważności lub uchylenie uchwały walnego zgromadzenia członków spółdzielni opartej na regulacji art. 42 § 2 i § 3 u.pr.spół. to na stronie powodowej spoczywa obowiązek udowodnienia istnienia przesłanek w przepisach tych wymienionych, a uzasadniających zaskarżenie uchwały. Jeżeli zarzuca ona, że dana uchwała jest nieważna, bo jest sprzeczna z ustawą, albo należy ją uchylić, jako sprzeczną z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godzącą w interesy spółdzielni albo mającą na celu pokrzywdzenie jej członka, to winna ową sprzeczność udowodnić, czego w niniejszej sprawie nie uczyniono (zob. wyrok SA w Łodzi z dnia 29 czerwca 2015 r., I ACa 299/15, Legalis nr 1326310).

Te wszystkie względy przemawiają za uznaniem przez tut. Sąd, że pozwana nie działała w sposób sprzeczny z ustawą oraz z zasadami współżycia społecznego (tzn. dobrymi obyczajami). Z materiału dowodowego zawartego w niniejszej sprawie, jak również w sprawach o sygn. akt (...), (...), (...), (...), jednoznacznie wynika, że niezależnie od zmienionej treści § 61 ust. 5 statut i niezależnie od tego, że powodowi wypłacono wszystkie przysługujące mu udziały to uwzględniano go w podziale majątku polikwidacyjnego. Pozwana nie działał zatem z naruszeniem zasad uczciwości i lojalności wobec byłych członków spółdzielni, przeciwnie uwzględniła ich udział (w tym też powoda) w tworzeniu i funkcjonowaniu spółdzielni.

Biorąc pod uwagę powyższe, na podstawie powołanych przepisów, orzeczono jak w sentencji.

Kosztami postępowania obciążono stronę powodową jako stronę przegrywającą na zasadzie art.98 §1 kpc

/-/ SSO Hanna Ratajczak

ZARZĄDZENIE

1. odnotować
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć powódce
3. przedłożyć z apelacją bądź za 14 dni

Poznań, dnia 29 kwietnia 2021 r. /-/ SSO Hanna Ratajczak